

УДК 378.147:159.953.2:617-089

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ЕЙДЕТИКИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ “ОПЕРАТИВНА ХІРУРГІЯ ТА ТОПОГРАФІЧНА АНАТОМІЯ”

Ю. О. Данилевич, М. Ф. Коврига

ДВНЗ “Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України”

APPLYING OF EIDETICS PRINCIPLES IN THE STUDY OF “OPERATIVE SURGERY AND TOPOGRAPHICAL ANATOMY” SUBJECT

Ju. O. Danylevych, M. F. Kovryha

SHEI “Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky of MPH of Ukraine”

У статті автори наводять результати використання ейдетичних методів у викладанні дисципліни “Оперативна хірургія та топографічна анатомія”.

In the article authors present results of using of eidetics methods in the study of “Operative Surgery and Topographic Anatomy” subject.

Вступ. Слова про те, що на сучасну людину накопичується величезний потік інформації, стали вже банальністю. Без уміння швидко концентрувати свою увагу, запам’ятовувати потрібне і відсіювати другорядне, будь-яка людина, а надто учень чи студент, просто “дрейфує” в безмежному інформаційному просторі. Методику навчання дисциплін визначає дидактика, як складова частина педагогіки – науки про навчання, яка досліджує закони, закономірності, принципи, цілі, зміст, форми, методи, засоби навчання [1]. Сьогодні життя вимагає створення такої дидактичної системи, яка б давала змогу студентам засвоювати якомога більше знань, умінь і навичок. У дидактиці, на основі теорії пізнання й сучасних досягнень психологічної та педагогічної наук, розроблений і активно використовується ряд концепцій навчання, опанування знань, навичок та умінь. Зокрема, дидактика має у своєму інструментарії різні методи навчання, що являють собою різноманітні спроби, які допомагають студентам-медикам засвоїти програмний матеріал, сприяють активізації навчального процесу. Одним з таких методів навчання є ейдетика. У перекладі з давньогрецької *eidōs* – вид, образ, взірєць. Ще наприкінці 19-го століття німецькі вчені брати Єнш та лікар Урбанчич, досліджуючи сприйняття інформації гімназистами, встановили, що діти сприймають інформацію як уявний зоровий образ. Цей феномен назвали ейдетизмом.

Поняття “ейдетизм” словникові джерела висвітлюють як досить своєрідне явище, як “здатність окремих індивідів-ейдетиків до збереження та відтворення

детального образу сприйнятих раніше предметів і сцен”; як “особливий (картинний) характер пам’яті, що спирається на зорові враження, дозволяє утримувати і відтворювати надзвичайно живий образ сприйнятого раніше предмета, який за своєю наочністю та детальністю не поступається образу сприйняття”; як “ігрова система, що спирається на властиве кожній людині вміння уявляти та фантазувати, і не тільки за допомогою зорових уявлень, а й відчуттів (тактильних, нюхових, смакових)” [2]. Ейдетицизм дає можливість людині перетворювати складний навчальний матеріал у простий, робити його цікавим, завдяки чому він легко і просто відтворюватиметься, а це, у свою чергу, підвищуватиме інтерес до навчання [3].

Основна частина. У четвертому семестрі навчання студенти медичного факультету спеціальності “Лікувальна справа” та “Медико-профілактична справа” починають вивчення складного розділу медицини – оперативної хірургії та топографічної анатомії. Знання взаєморозташування анатомічних елементів у тривимірному просторі важливі не тільки для хірургів, але і для лікарів інших спеціальностей. Розуміння топографо-анатомічних особливостей будови організму є основою багатьох клінічних симптомів та синдромів. Крім того, вивчення топографічної анатомії вкрай важливе для виконання невідкладних оперативних втручань.

На кафедрі “Оперативної хірургії та топографічної анатомії” викладання дисципліни проводиться відповідно до діючої навчальної програми, яка структурована на модулі, змістові модулі, теми. Засвоєння дисципліни здійснюється за допомогою лекцій, практич-

© Ю. О. Данилевич, М. Ф. Коврига

них та семінарських занять, самостійної роботи студентів, консультацій. Практичні заняття проводяться згідно з методикою “єдиного дня”.

Перша частина заняття – це практична робота студентів, яка проходить у навчальних операційних. Для цього серед студентів викладач призначає хірурга, двох асистентів, операційну сестру та санітара. Учасники операційної бригади займають свої місця біля операційного стола і проводять оперативне втручання згідно з темою заняття. При цьому студенти самостійно (під пильним контролем викладача) проводять розріз м'яких тканин, тимчасову та кінцеву зупинку кровотечі, той чи інший оперативний прийом, поширено зашивають рану. Викладач звертає увагу на роботу кожного члена операційної бригади, вказує студентам на їх помилки, допомагає прийняти правильне рішення самостійно. Все це сприяє емоційному підкріпленню отриманих знань та вмінь, тому що усе залежить від особистого ставлення до інформації.

Як же працюють ейдотехніки? Наприклад: на першому занятті студенти вивчають хірургічний інструментарій, використовуючи спеціальні стенди та наочний матеріал. Кожного наступного заняття для проведення операції студенти використовують той же хірургічний інструментарій, вони мимоволі запам'ятовують його тому, що долучаються тактильна та рухова пам'яті. Доведено, що на процес запам'ятовування впливає здатність людини мислити образами, а не механічне запам'ятовування матеріалу (зазубрювання).

Численні експерименти довели, що довготривала пам'ять людини пов'язана тільки з її увагою. Слід зазначити, що в процесі зацікавленого навчання спрацьовує недовільна увага, на відміну від доволіної, яка є головною під час примусового навчання чи примусової роботи. Ейдотехніка задіює резерви правої півкулі головного мозку (зорові та рухові образи), сприяє розвитку образної пам'яті, образного мислення, творчих здібностей. Для того щоб осмислити проблему, недостатньо одного логічного мислення. В цьому і полягає основна “таємниця” ейдетики. Права півкуля схоплює і розглядає проблему у цілому, легко утворює різноманітні асоціації та з великою швидкістю перебирає їх у пошуку правильного рішення [4].

Література

1. Беседіна А. Вплив методів і завдань ейдетики на розвиток особистості учня / А. Беседіна // Рідна школа. – 2009. – № 2–3. – С. 61–62.
2. Уліщенко В. Метод ейдетики в інтерсуб'єктному навчанні української літератури / В. Уліщенко // Рідна школа. – 2011. – № 7. – С. 33–37.

Під час практичної роботи кожен студент має можливість удосконалювати, поповнювати та закріплювати свої знання, розвивати особисті пізнавальні властивості – увагу, пам'ять, мову, мислення, виховувати почуття відповідальності за якість своєї навчальної роботи. Численні експерименти довели, що довготривала пам'ять людини пов'язана тільки з її увагою [5].

Друга частина заняття – це семінарське обговорення теоретичного матеріалу, під час якого студенти мають можливість усвідомити помилки, яких вони допустилися під час виконання практичної роботи (у пам'яті постають образи, отримані ним під час виконання операції), спираючись на анатомо-фізіологічні особливості будови певних ділянок організму.

Третя частина заняття – це тестовий контроль. За кожен частину студент отримує окрему оцінку, потім всі оцінки сумуються і наприкінці заняття виставляється вже єдиний середній бал.

Саме використання ейдетики як різновиду образно-сміслової пам'яті при викладанні дисципліни “Оперативна хірургія та топографічна анатомія” полегшує сприйняття і засвоєння її змісту студентами, а не змушує зазубрювати те, що легко запам'ятовується. До того ж приєднується емоційний фактор відповідальності за чуже життя, адже операції проводяться на живих експериментальних тваринах.

Висновок. Отже, підсумуємо: увага – це природна функція людської психіки, яка присутня у будь-яких умовах зацікавленого сприйняття інформації, яка недовільно проявляється завжди при усвідомленому використанні уваги та є визначальною складовою процесу ефективного запам'ятовування. Варто лише легкість сприйняття інформації, яка притаманна кожній людині у повсякденному житті, поєднати з цілеспрямованістю уваги, як пам'ять спрацьовує автоматично.

Використання ейдотехнік при викладанні дисципліни “Оперативна хірургія та топографічна анатомія” дозволяє студентам повноцінно та адекватно засвоювати навчальний матеріал, крім того, сприяє гармонійному розвитку обох півкуль головного мозку, робить і сам процес навчання більш гармонійним. Студенти краще вчать, їх пам'ять і здатність концентрувати увагу зростають, психіка стає стійкішою.

3. Виготский Л. С. Эйдетика: хрестоматия по ощущению и восприятию / Л. С. Виготский; под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, М. Б. Михалевской. – М.: Московский ун-т, 1975. – С. 275–281.

4. Винославська О. В. Психологія : навч. посібник / О. В. Винославська. – Київ : ІНККОС, 2005.

5. Поляченко Ю. В. Медична освіта у світі та в Україні / Ю. В. Поляченко, О. П. Волосовець. – Київ : Книга – плюс, 2005. – 383 с.

Отримано 03.02.14